

Erzurum Mebusu Abdülkadir Eryurt ve 60 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile ek ve tadillerinin Adliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/77)

29 . XII . 1954

Yüksek Reisliğe

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi takdim edilmiştir.

Gereğinin yapılmasına müsaadeleri saygıyla arz olunur.

Erzurum	Kocaeli	İzmir	Niğde	Burdur
A. Eryurt	S. Dinçer	M. A. Sebük	H. A. Göktürk	B. Kayaalp

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

3656 sayılı Kanunun Adliye Vekâleti bölümünde değişiklik yapılarak bazı kadroların ilâvesi hakkında Erzurum Mebusu Abdülkadir Eryurt ile 4 arkadaşının Yüksek Riyasete yapmış olduğu ve Adalet Encümenine havale edilmiş olan kanun teklifine iltihak ve iştirak ettiğimizi saygularımızla arz ederiz.

Balıkesir	Kocaeli	Denizli	Tokad
V. Asena	N. Akın		O. Hacıbaloglu
Tokad	Urfa	Mardin	Uşak
S. Gülüt	C. Öncel	R. Kemal Timuroğlu	Y. Aysal
Mardin	Diyarbakır	Yozgad	Yozgad
A. Bayar	M. H. Ünal	T. Alpay	Ö. L. Erzurumluoğlu
Erzurum	Erzurum	Afyon K.	Erzurum
B. Dülger	H. Numanoglu	R. Çerçel	Z. Çavuşoğlu
Erzurum	Ankara	Giresun	Afyon K.
E. Tuncel	A. Temuçin	A. İzmen	O. Talu
Konya	Tekirdağ	Urfa	Urfa
H. Özyörük	İ. H. Akyüz	F. Ayalp	A. Özbay
Urfa	Giresun	Bursa	Yozgad
M. Timur	D. Köymen	R. Aybar	N. Kurban
Bursa	Kastamonu	Bursa	Konya
S. Çıracıoğlu	M. Kuşakcıoğlu	A. Erozan	M. Obuz
Muğla	Tokad	Muğla	Bingöl
N. Özsan	A. Gürkan	Y. Başer	N. Aras
Balıkesir	Muğla	Kastamonu	Konya
E. Güreli	Z. Mandalıncı	H. Dura	H. R. Atademir

Bitlis	Kastamonu	Samsun	Konya
N. Barut	S. Çağlar	R. O. Gümüšođlu	M. Bağrıaçık
Samsun	Samsun	Samsun	Trabzon
H. Tekay	A. Eker	Ö. Güriş	H. Ađanođlu
Kayseri	Uşak	Çorum	Ordu
İ. Kirazođlu	H. Yılmaz	Ş. Gürses	C. Bengü
Kayseri	Konya	Kayseri	Konya
H. Kurlmel	R. Gökmenođlu	S. Hacıpaşaoğlu	M. R. Özal

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

14 Mayıs İnkılâbından sonra, memleketin umumi faaliyet ve iş sahasında büyük bir vüsat ve inkişaf hâsıl olmuştur. Bu inkişaf birçok yeni fiillerin ve ihtilâfların doğmasına kapı açmıştır. Bütün bunlar mahkemelere intikal eden işlerin eskiye nazaran büyük bir yekûna baliğ olmasını intaç eylemiştir. Ayrıca âmmenin nizam ve emniyetini daha iyi sağlayabilmek için çıkarılan yeni mevzuat ve mevcut kanunlara yapılan ilâveler dahi mahkemelerdeki iş hacmini artırmıştır.

Suç ve ihtilâflarda vukubulan ve dâva haline gelen bu artmalar daha ziyade ağır ceza ve asliye mahkemelerinin vazifelerini alâkadar etmektedir. Halbuki terfi müddetlerini bitirdikleri halde uzun senelerden beri türlü kadro maasını alamıyan hâkimlerden dörtte üçü bu mahkemelerde vazife görmektedir. Bu kadro maasını alamıyan mezkûr hâkimler terfiden ümitlerini keserek başka sahalarda talihlerini denemek yoluna girmiş ve bu yüzden de istifalar çoğalmıştır. Nitekim Adalet Bütçesini tetkik eden raportörler de raporlarında bu noktalara temas etmiş ve seneden seneye çoğalan mahkemelerdeki iş hacmi üzerinde durmuştur.

Bu arada dört sene zarfında Adli cihazımıza 528 mahkemenin ilâve edilmiş olduğu, hâkim ve müddeiumumi adedinin 3287 ye iblâğ edildiğini belirtmek lâzımdır. Bundan başka 1952 senesinde Adalet müesseselerine 2 859 427 iş ve dâva intikâl etmiş olduğuna göre 1955 yılında bu miktarın üç milyonun üstünde olacağı kuvvetle muhtemeldir.

Malen 17 vilâyet merkeziyle 24 kaza merkezinde tek hâkimden müteşekkil mürettep ağır ceza mahkemeleri faaliyette bulunmakta ve bu mahkemelere o mahaldeki hukuk ve ceza hâkimleri âza olarak iştirak etmektedirler. Bu hal hem ağır ceza hem de bizzat bu yerdeki hukuk ve ceza dâvalarının gerekli sürat ve intizam dairesinde cereyanını güçleştirmektedir. Aynı zamanda ağır ceza dâvalarında ihtisasa yer verilmesi zaruri bulunduğundan hukuk hâkimlerinin mürettep ağır ceza mahkemelerine âza veya reis olarak iştiraklerinde dahi mahzur mütalâa edilmektedir.

Yukarda arz edildiği veçhile kanun teklifimize bağlı olan kadro cetvelinde Adliye Vekâleti kısmına ilâveten 10 aded yüzlük, 25 aded doksanlık, 25 aded seksenlik ve 25 aded de Yetmiş liralık kadro istenmektedir. Bu suretle mezkûr kadrolar tasvip edildiği takdirde mürettep ağır ceza mahkemelerinin müstakil hale ifrağı ve bâzı asliye mahkemelerinin takviyesi mümkün olacak ve aynı zamanda kadrosuzluk sebebiyle terfi edemiyen yüzlerce hâkim ve müddeiumuminin terfileri temin edilecektir.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 2/77

Karar No. 14

14 . I . 1955

Yüksek Reisliğe

Erzurum Mebusu Abdülkadir Eryurt ve altmış arkadaşının; Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı bir sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi encümenimize havale olunmakla hükümet temsilcisi huzuriyle incelendi.

Vekâletlerin maaş kadroları daima, aşağı maaşlardan yüksek maaşlara doğru daralan bir ehram manzarası arz eder. Buna mukabil umumiyet itibarıyla her vekâletin baremin aşağı derecelerinde bulunan memurlarda aranan vasıf ve ehliyet ile aynı vekâletin yüksek barem derecelerini işgal eden kimselerde aranan vasıf ve ehliyet arasında muazzam fark mevcuttur.

Meselâ her hangi bir vekâlette 35 lira asli maaş alan bir memur ile 150 lira asli maaş alan bir müdür veya umum müdürün yaptıkları işin icabettirdiği liyakat ve arz ettiği şümül ve ehemmiyeti hiçbir zaman aynı değildir.

Vazifeler böylece; ehemmiyet derecelerine göre bir ehram manzarası arz edince buna tekabül eden maaş kadrolarının da mütenazır bir nispet almasından daha tabii bir şey düşünülemez.

Bu noktayı böylece işaret ettikten sonra Adalet tevzii vazifesini üzerine alanların yani hâkim ve cumhuriyet müddeiumumilerinin yaptıkları vazifelerde şümül ve ehemmiyet bakımından böyle bir tefrik yapmanın mümkün olup olamayacağını nazara almak lâzımdır.

Hâkimlik mesleğini bu zaviyeden incelersek müşahade ederiz ki: Bu meslekin muhtelif kademe ve şubelerinde çalışanların cümlesinde daima aynı ehliyet ve vasıflar aranmaktadır. Meselâ sulh işlerine bakan bir hâkimin bilgi, gayret ve tecrübe bakımından bir ağır ceza reisinden daha zayıf olduğunu kabul etmeye veya böyle olmasını tervecilemeye imkân tasavvur olunamaz.

Hâkimlik mesleğinde vazife bakımından yu-

kardaki teşbihte olduğu gibi bir ehram değil olsa olsa bir üstüvane mevzuubahistir. O halde hâkimlik meslekinin muhtelif kademelerine tekabül eden kadroların da maaş dereceleri yükseldikçe birden azalan mahrutu bir seyir takibetmemesi bilâkis kanuni müddetini dolduran her hâkime terfi imkânını sağlayacak bir nispette olması icabeder.

Hal böyle iken, Temyiz Mahkemesi hariç olmak üzere bugün için mevcut 3294 hâkim kadrosundaki nispetlere bakacak olursak yukarda arz ettiğimiz icaba tamamen zıt bir manzara ile karşılaşırız. Filhakika bu 3 294 aded kadrodan sekiz yüz yirmi dokuzu 35 lik, dokuz yüz elli beşi 40 lık, altı yüz dördü 50 lik, üç yüz altmış sekizi 60 lık, iki yüz elli sekizi 70 lik, yüz elli 80 lik, yüz yirmisi 90 lık, ve ancak on adedi yüz lük kadrolardır.

Yani yine aynı teşbih ile ifade etmek istersek mensuplarına terfi imkânı vermiyen sipsivri bir ehram ile karşı karşıyayız demektir.

Bu iddianın tamamen hakikata uygun olduğunu fiilî vaziyetten misaller vermek suretiyle ispat etmek gayet kolaydır.

Nitekim 4598 sayılı Kanuna göre iki üst derece maaş aldığı halde terfii için yeni kadro bekliyen tam 268 hâkim ve Cumhuriyet Müddeiumumisi mevcuttur.

Bunlardan yirmi ikisi 90 lık, on biri 80 lik, otuz sekizi 70 lik, seksen yedisi 60 lık, yüz sekizi 50 lik, ve ikisi de 40 lık kadrolardır. Bunların içinde beş on sene sırf kadrosuzluk yüzünden terfi edemiyenler mevcuttur.

Bu halin nasıl bir netice doğurduğunu anlamak için ise; yalnız 1954 senesinde 134 hâkimin istifa yoluyla meslekten ayrıldığını düşünmek kâfidir.

Meslekten ayrılanların çoğu ise yetişkin ve tam kendilerinden istifade edilecek kıdem ve kudrette olanlardır.

Bu vaziyetin haliyle devam etmesi bugün kurulmasını dört gözle beklediğimiz istinaf mah-

kemelerinin kurulamaması tehlikesini ortaya çıkarmakla kalmıyacak belki birçok mahkemeler hâkimsiz ve muattal bir halde kalacaktır.

Halbuki yeniden kurulması icabeden ve talep olunan birçok mahkemeler de mevcuttur.

Ezcümle 41 mürettep ağır cezanın müstakil hale getirilmesi yeniden yirmi ağır ceza mahkemesi kurulması 83 nahiyede yeniden sulh mahkemesi kurulması ve birçok kazaların hâkim kadrolarının takviyesi için vekâlete yerinde birçok müracat ve tazyikler yapılmaktadır.

Bütün bu ihtiyaçları karşılamak üzere teklif sahiplerinin mucip sebeplerinde belirttikleri hususat da nazara alınarak Adliye Vekâleti kadrosuna teklife ekli cetvelde gösterilen on beş 100 liralık, yirmi beş 90 liralık, yirmi beş 80 liralık ve yirmi beş de 70 liralık kadronun ilâvesi encümenimizce uygun görülmüştür.

Encümende ittifakla ve aynen kabul olunan

işbu teklifin havalesi gereğince Bütçe Encümeninde görüşülmesi için keyfiyet Yüksek Reisliğe arz olunur.

Adliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri	
Konya	Zonguldak	
H. Özyörük	N. Kirişçioğlu	
Kâtip		
Zonguldak	Balıkesir	Burdur
N. Kirişçioğlu	V. Asena	B. Kayaalp
Çanakkale	Çoruh	Denizli
S. Sezgin	M. Önal	İ. Hadımlıoğlu
Erzincan	Erzurum	Kayseri
S. Perinçek	Z. Çavuşoğlu	O. N. Deniz
Kocaeli	Kütahya	
S. Dinçer	S. S. Nasıhoğlu	
İmzada bulunamadı		
Muğla	Yozgad	
N. Özsan	M. Atamvan	

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 2/77

Karar No. 76

16 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Erzurum Mebusu Abdülkadir Eryurt ve 60 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi, Adliye Encümeni mazbatası ile birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla teklif sahibi Erzurum Mebusu Abdülkadir Eryurt, Adliye ve Maliye Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, gerek gerekçesinde ve gerek Adalet Encümeni mazbatasında yazılı mucip sebeplere istinaden baremin 3 - 6 ncı derecelerinden (90) aded yeni hâkim ve müddeiumumi kadrolarının 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele eklenmesini temin maksadiyle verilmiştir.

Teklif üzerinde Encümenimizde cereyan eden müzakerelerden ve Hükümet mümessillerinden

alınan izahattan sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve teklifin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bu kanun teklifi ile yeniden ihdas olunan kadrolara ait tahsisatın, Adliye Vekâleti bütçesinin maaşat faslında husule gelecek tasarruflarla karşılanabileceği Adliye Vekâleti mümessili tarafından ifade edilmiş olmakla teklifin 2 ncı maddesi bu kanunun 1 . IX . 1955 tarihinden itibaren meriyete gireceği şeklinde tadilen kabul edilmiştir.

Teklifin üçüncü maddesi ile birinci maddeye ilişik cetvel, teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Maazbata M.
Rize	Balıkesir	İstanbul
İ. Akçal	H. İmre	H. Hüsmen

Bu Mazbata M.			Manisa	Muğla	Seyhan
Niğde	Afyon K.	Afyon K.	M. Kurbanoğlu	N. Poyrazoğlu	S. Bari
H. A. Göktürk	A. Demirer	M. A. Ülgen			İmzada bulunamadı
Aydın	Balıkesir	Çankırı	Sinob	Sinob	Sivas
Z. Uray	M. H. Timurtaş	T. Uygur	N. Sertoğlu	S. Somuncuoğlu	A. Özel
Çorum	Diyarbakır	Eskişehir	Trabzon	Van	Yozgad
Y. Gürsel	İ. H. Tığrel	A. Potuoğlu	S. F. Kalaycıoğlu	K. Yörükoğlu	D. Akbel
Giresun	Konya	Konya		Zonguldak	
M. Şener	M. Bağraçık	R. Bırand		S. Ataman	

ERZURUM MEBUSU ABDÜLKADİR ER-YURT VE 4 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Vekâleti vilâyetler kısmına, ilişik cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı kadrolar eklenmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Eylül 1955 tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklife bağlı

CETVEL

D.	Memuriyetin nevi	Aded	Maas
<i>Vilâyetler</i>			
3	Reis, hâkim, âza, sulh hâkimi, C. müddeiumumiliği Başmuavini, C. Başmüddeiumumiliği	15	100
4	muavinleri, C. Müddeiumumisi,	25	90
5	icra hâkim ve muavin hâkimleri,	25	80
6	sorgu hâkimleri ve Temyiz raportörleri	25	70

Bütçe Encümeninin tadiline bağlı cetvel

Teklife ilişik cetvel aynen kabul edilmiştir.